

Zdzisław Rajewski

Popielnica twarzowa z Węglewa w pow. poznańskim.

Urne à visage de Węglewo distr. de Poznań.

Popielnica ta znaleziona jesienią ubiegłego roku w Węglewie pod Pobiedziskami przy orce na polu t. zw. „Dziady”, znajduje się w Muzeum Przedhistor. w Poznaniu, gdzie zainwentaryzowana została pod nr. 1928:553 jako dar gosp. Hauski z Węglewa. Znaleziono ją w następujących warunkach: przy orce natrafiono na płytę kamienną. Po usunięciu jej ukazało się wewnątrz grobu obstawionego kamieniami z popielnicą i kilkoma przystawkami, które niestety uległy zniszczeniu. Lekko uszkodzoną popielnicę, dzięki pośrednictwu ks. prob. Bauzy, przywozłem do Muzeum.

Ryc. 1 przedstawia powyższą popielnicę, koloru brunatno-szarego, z brzuścem półkolisto wydętym, z szyjką, odcinającą się wyraźnie od brzuśca, z dnem nieznacznie i obtłuczonym. Na szyjce znajdują się dość nieudolnie wyryte znamiona twarzy ludzkiej: oczy w formie kółek, nos w kształcie wysokiego trójkąta, z lewej jego strony widnieje wyobrażenie szpili lub ust (?). U wylotu szyjki spotykamy wyobrażenie naszyjnika w postaci dwu równoległych brózd, biegnących naokoło niej. Popielnicę przykrywa pokrywa zrazu cienka przy brzegu, potem grubsza (ryc. 1b) z wyraźnym progiem od strony wewnętrznej, zastępującym zakładkę. Pokrywę zdobią u podstawy trzy równoległe linie z dołeczków podłużnych, od nich idą ku górze cztery podwójne linie z podobnych dołeczków, stykające się na wierzchołku.

Wymiary popielnicy są następujące: wysokość z pokrywą 31 cm, wysokość bez pokrywy 24,7 cm, wysokość szyjki 10 cm, średnica brzuśca 38 cm, średnica otworu 14 cm, wysokość pokrywy 6,3 cm, średnica pokrywy 14 cm.

Popielnicę wykonano z gliny szlamowanej z lekką domieszką miki. Dno i pokrywa są nierównomiernie wypalone. Wewnątrz znajdowały się przepalone kości ludzkie silnie spaczone, popękane oraz zwęglone, wypełniały one popielnicę do połowy. Układu kości wskutek przemieszania ich przez znalazcę, nie dało się stwierdzić.

Popielnica ta należy do kultury grobów skrzynkowych wczesnej epoki żelaznej. Analogie do

powyższej popielnicy mamy w kilku miejscowościach wojew. poznańskiego i pomorskiego n. p. w Czworakach w powiecie chodzieskim, w Białosłiwie w pow. wyrzyskim i in.¹⁾ Popielnica z Wę-

Ryc. 1. Węglewo, pow. poznański.
a) Popielnica twarzowa (1/2 w. n.)
b) przekrój wieka. — Fig. 1. Węglewo, distr. de Poznań. Urne à visage (1/5 gr. n.).

glewa różni się jednak od nich brakiem zakładki u pokrywy oraz wyobrażeniem twarzy ludzkiej i naszyjnika, których wyżej wymienione naczynia nie posiadają. Oryginalną cechą naszej popielnicy jest wreszcie wyobrażenie nosa w rysunku, gdy zazwyczaj składa się on z nalepionego kawałka gliny.

Smukła szyjka, odcinająca się od brzuśca, oraz niezupełne zdegenerowanie wyobrażenia twarzy, pozwala naczynie to odnieść do okr. Hallstatt D.

¹⁾ Muz. Wielkopolskie w Poznaniu.